

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/37529>

Please be advised that this information was generated on 2021-04-18 and may be subject to change.

Het College bescherming persoonsgegevens (CBP) maakte deze zomer bekend dat het zich meer gaat richten op het naleven van wetgeving en minder op zijn adviserende taak. Volgens het memorandum 'Handhaven vereist middelen' heeft het CBP al noodgedwongen vele individuele burgers die zich met klachten en vragen tot deze instantie wendden in de kou laten staan. Nu ziet het CBP zich genoodzaakt prioriteiten te stellen. Het is niet meer in staat ieder individueel verzoek om advies te behandelen. De boodschap van dit memorandum is zorgelijk. Op dit moment zijn er zowel op nationaal als op Europees niveau ontwikkelingen gaande met ingrijpende gevolgen voor het recht op privacy en gegevensbescherming. Kohnstamm wijst in zijn memorandum onder meer naar de ontwikkeling van het burgerservicenummer, de ov-chipkaart in Nederland en de verstrekking van passagiersgegevens (PNR) en voorstellen ter bestrijding van terrorisme in Europa. Volgens Kohnstamm krijgen nu al belangrijke onderwerpen zoals het toenemend gebruik van videobewaking en de toepassing van biometrie geen of minder aandacht. Het feit dat bij al deze ontwikkelingen miljoenen burgers zijn betrokken, maakt duidelijk dat 'alle handen aan het dek' moeten.

In haar eerste evaluatie van de implementatie van de EG-Richtlijn inzake de bescherming van persoonsgegevens (COM (2003) 265) onderstreepte de Europese Commissie al het belang van onafhankelijke toezichtorganen. Zij uitte haar bezorgdheid over het feit dat deze onafhankelijkheid wordt bedreigd door een gebrek aan middelen. In recent aangenomen instrumenten met betrekking tot Europese datasystemen, zoals de Verordening inzake SIS II (Schengen Informatie Systeem) zijn bepalingen opgenomen die de lidstaten opdragen er voor te zorgen dat hun nationale toezichtorganen over voldoende middelen beschikken om hun taken uit te voeren. De vraag is alleen: wat is voldoende? In het bovengenoemde memorandum verzoekt Kohnstamm de overheid om in de komende vijf jaar het budget van het CBP te verdubbelen. Dit verzoek om meer middelen is meer dan terecht en het valt te hopen dat de overheid hier snel gehoor aan geeft. Het is de vraag of, wanneer men de personele bezetting en de middelen van het CBP met die van andere toezichthouders in Nederland vergelijkt, het CBP er niet te bekaaid van afkomt.

Wel is het van belang het functioneren van het toezichtorgaan zelf ook onder de loep te houden. In het genoemde memorandum verwijst Kohnstamm naar het artikel ('Vooraf') van Corien Prins in het *Nederlands Juristenblad* van augustus 2007 (2007, 28) waarin zij zich verbaast over het feit dat de auteurs van het WODC-onderzoek inzake de eerste fase evaluatie Wet bescherming persoonsgegevens zich niet wagen aan observaties over het functioneren van de toezichthouder. Prins stelt vast dat de jaarverslagen van het CBP voor een dergelijke evaluatie weinig of geen informatie leveren. Zo wordt volgens haar in de jaarverslagen geen uitleg gegeven over de jaarlijkse verschillen tussen het aantal ambtshalve onderzoeken of opgelegde bestuurlijke boetes. Anders dan bijvoorbeeld in Frankrijk of Duitsland, vindt men in de jaar-

verslagen van het CBP ook geen gedetailleerde gegevens over het aantal klachten of vragen met betrekking tot systemen die in een bepaalde sector zijn ingediend en over de wijze waarop die klachten vervolgens zijn afgewikkeld. Prins bepleit een externe en openbare evaluatie van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het door het CBP uitgevoerde toezicht op de wet. Een dergelijke evaluatie is in de praktijk wellicht wat moeilijk door het gebrek aan een duidelijke definitie van 'doeltreffendheid' of 'doelmatigheid'. Echter het CBP zou kunnen beginnen met zelf al meer informatie aan te leveren over de behaalde resultaten: in welke concrete gevallen zijn burgers effectief geholpen door het ingrijpen van het CBP en op welke terreinen zijn de adviezen van het CBP daadwerkelijk opgevolgd?

Dat ook het CBP niet onfeilbaar is, bewijst de recente uitspraak van de Rechtbank Den Haag inzake de (landelijke) Verwijsindex Antillianen (VIA). Deze zaak was aangespannen door het Overlegorgaan Caribische Nederlanders (OCaN) tegen het besluit van het CBP waarmee de toenmalige minister Verdonk toestemming kreeg deze databank op te zetten. Met de verwijsindex zouden verschillende autoriteiten toegang krijgen tot informatie over Antilliaanse 'risicjongeren' om hiermee effectiever op te kunnen treden tegen mogelijke overlast en criminaliteit van deze personen. Het is opmerkelijk dat enkele leden van het CBP in een artikel in het *Nederlands Juristenblad* (2006, 34) zelf al wijzen op de gevaren van registratie naar etniciteit. Niettemin wordt in dat zelfde jaar door het CBP (tijdelijk) ontheffing voor de genoemde verwijsindex verleend. In de genoemde uitspraak vernietigt de rechtbank deze ontheffing. Het CBP zou in strijd met het eigen beleid hebben gehandeld en ook is het omstreden besluit niet deugdelijk gemotiveerd. Terecht stelt de rechtbank dat het hier gaat om een inbreuk op een fundamenteel rechtsbeginsel, namelijk dat persoonsgegevens over ras niet mogen worden verwerkt. De uitspraak is belangrijk omdat het nog eens duidelijk maakt dat registratie naar etniciteit in principe is verboden en de overheid niet te lichtvaardig naar dit middel mag grijpen. Er zijn andere maatregelen die in dit verband problematisch zijn, zoals het toekomstige visuminformatiesysteem waarin gegevens over het 'land van geboorte' van de visumaanvragers zullen worden opgenomen. Daarnaast is de uitspraak belangrijk omdat het aantoont dat ook de besluitvorming van het CBP kritisch moet worden gevolgd. De succesvolle procedure tegen de verwijsindex is met name te danken aan de enorme en hardnekkige inzet van het OCaN en diens adviseurs. Het feit dat het CBP in deze procedure een verweerschrift van 39 pagina's heeft opgesteld met daarin nogal formeel aandoende argumenten doet de vraag rijzen of het CBP in deze zaak zijn middelen en personeel wel op adequate wijze heeft ingezet. Het is te hopen dat het CBP in deze uitspraak een aanmoediging vindt om zijn werk nog 'doelmatiger en doeltreffender' uit te voeren. Anders zal, in de woorden van de voorzitter zelf, 'het glazen huis waarin ieder van ons inmiddels woont (...) staan in een samenleving waar respect voor en bescherming van de persoonlijke levenssfeer een illusie is geworden'. (EB)